

eeuwen telkens, niet het minst in den strijd over de leer der twee zwaarden, voorkomenden eisch der *ordinatio ad unum* terug. Thomas vergeet echter, dat het uitloopen in veelheid en wegschuiven uit verband juist een gevolg der zonde is, welke bovenal verdeelend en verwoestend werkt. Door de zonde is de samenhang der schepping verbroken en moet door uitwendige middelen, door hoepels om de duigen, de eenheid, waar deze heeft te zijn, zooveel mogelijk worden hersteld.

En het tweede argument bewijst te veel. De Heere schenkt in zijne genade ook velerlei gaven in verband met den toestand, waarin zich de mensch door den val bevindt. Men denke aan de handigheid van den operator. Bovendien zoude de meerderheid van gaven, zooals Thomas zich die voorstelt, wel ten nutte kunnen komen zonder een gezag, met daaraan verschuldigde gehoorzaamheid.

Alberti heeft hetzelfde geleerd. Ten deele werkte ook bij hem de opvatting van Aristoteles. Maar tevens, naar het schijnt, de te ver gedreven zucht om voor den toestand na den val het richtsnoer te vinden in den staat der rechtheid. De hoogste vorm van samenleving kan vóór de zonde niet ontbroken hebben, zij het ook dat hij toen was zonder eenig gebrek ²¹⁾.

Ook onder de Gereformeerden kwam men niet aanstonds tot het juiste inzicht. En zoo wordt door Danaeus in zijne *Politices Christianae libri septem* de vraag, of in den staat der rechtheid eene Overheid bestaan zou hebben, bevestigend beantwoord, hoezeer hij natuurlijk erkent, dat daar geen kwaad zoude zijn geweest. Echter schijnt niet moeilijk na te gaan, hoe Danaeus tot dit inzicht kwam. En wel uit tegenstelling tot de Anabaptisten, met wie de Gereformeerden eenerzijds veel te strijden hadden, en anderzijds door anderen werden vereenzelvigd. Danaeus stelt het toch voor, alsof allen, die het bestaan eener Overheid in den staat der rechtheid ontkennen, de meening zijn toegedaan, dat alle Overheid een oordeel over, eene straf voor de zonde is. Die opvatting nu acht hij hoogst bedenkelijk. Daaruit zijn de Anabaptistische dwaasheden voortgekomen. Hiertegenover stelt hij de eere, waarmee de Overheden in Gods Woord worden vermeld. Eigenlijk acht hij daardoor de zaak beslist. Omdat de Overheid niet eene straf is,